

Dzieła | Πράξεις

CZEŚĆ I – DZIEŁA PIOTRA

L | Wstęp. Wniebowstąpienie Jezusa

1:1 Pierwszą opowieść uczyniłem o tym wszystkim, Teofilu, co Jezus czynił i nauczał, **1:2** aż po dzień, w którym został wzięty w górę, wydawszy polecenia przez ducha świętego wybranym przez siebie wysłannikom, ¹ **1:3** którym to i ukazywał się żywym po swej męce, wśród licznych świadectw, przez czterdzieści dni dając się im widzieć i nauczając o królestwie Boga.

1:4 I będąc z nimi, nakazał im by nie opuszczali Jerozolimy, ale czekali na obietnicę Ojca, „...o której usłyszeliście ode mnie, **1:5** gdyż Jochanan wprowadzie chrzczył wodą, wy zaś w duchu ochrzczeni ² zostaniecie świętym, w dniach niedalekich”.

1:6 Gdy się więc zebrali, pytali Go, mówiąc: „Panie, czy to jest ten czas, w którym z powrotem ustanowisz królestwo Izraela?” **1:7** Rzekł zaś im: „Nie wasza to rzecz, by znać czas lub porę, którą Ojciec ustanowił w swej władzy, **1:8** ale otrzymacie moc świętego ducha ³, który zjeździe na was, i będziecie moimi świadkami w Jeruzalem, i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi”. **1:9** I gdy to powiedział, patrzyli, jak został podniesiony, i chmura zakryła go sprzed ich oczu.

1:10 I gdy tak spoglądali w niebo, jak odchodził, oto dwaj mężowie stanęli przy nich w lśniących szatach, **1:11** mówiąc: „Mężowie Galilejczycy, czemu tak stoicie, wpatrując się w niebo? Ten Jezus, wzięty od was ku niebu, w ten sam sposób przyjdzie, jak widzieliście go, ku niebu odchodzącego”.

1:12 Wtedy powrócili do Jeruzalem z góry zwanej Oliwną, którą to od Jeruzalem dzieli odległość drogi szabatowej. **1:13** I kiedy weszli, wstąpili do górnej izby, gdzie spoczęli, a byli to: Piotr i Jochanan, i Andrzej, Filip i Toma, Bar-tolomeusz i Mateusz, Jakub Halfeusz i Szymon Gorliwy, i Juda Jakubowy ⁴. **1:14** Ci wszyscy trwali wspólnie w modlitwie, wspólnie z kobietami oraz Mariam, matką Jezusa, i braćmi jego.

1:1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὃ Θεόφιλε, ὃν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, **1:2** ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὕς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη. **1:3** οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ·

1:4 καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατε μου, **1:5** ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἅγιον οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

1:6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; **1:7** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὕς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, **1:8** ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. **1:9** Καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

1:10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, **1:11** οἱ καὶ εἶπαν· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

1:12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. **1:13** καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **1:14** οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναικὶν καὶ Μαρίας τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹ = apostołom

² dosł. zanurzeni

³ „świętego ducha” – forma typowa dla Łukasza

⁴ wykaz imion (por. Juda Jakubowy) zgodny z Łk 6:12-16 (T.123)

L | Wybór Matiasza

1:15 A w tych dniach Piotr, powstawszy pośrodku braci (był zaś w tym miejscu tłum na sto dwadzieścia osób), rzekł: **1:16** „Mężowie bracia! Wypełnić się musiało to, co w Piśmie przepowiedział duch święty ustami Dawida, co do Judy, który to stał się przewodnikiem dla tych, co przyszedli pojmać Jezusa, **1:17** że << *policzony został jako jeden z nas i otrzymał udział w tej posłudze.* >> **1:18** On bowiem nabył miejsce za zapłatę niesprawiedliwości i upadając na twarz, pękł w pół i wszystkie jego wnętrzności wylały się na zewnątrz. **1:19** I usłyszeli o tym wszyscy w Jeruzalem, tak że miejsce to przezwali w swojej mowie Hakel-damach, to jest Miejsce Krwi.⁵ **1:20** Napisano bowiem w Zwoju Psalmów: << *Siedziba jego niechaj opustoszeje i nie będzie nikogo, kto by w niej zamieszkał* >> oraz: << *Obowiązki jego niechaj przejmie inny.* >> **1:21** Trzeba więc, by spośród tych mężów, którzy się do nas przyłączyli, w całym tym czasie, w którym to Pan Jezus przebywał między nami, **1:22** począwszy od chrztu Jochanana, aż do dnia, w którym został wzięty od nas w górę, jeden stał się świadkiem Jego zmartwychwstania, wspólnie z nami”.

1:23 Wystawili więc dwóch, Jozefa, zwanego Barszabą⁶ (o przydomku Justus⁷) i Matiasza⁸. **1:24** I modląc się rzekli: „Panie, Ty, który znasz zamysły naszych serc, wybierz z tych dwóch jednego, **1:25** aby podjął trud służby i posłannictwa, od których to odwrócił się Juda, podążając ku własnej zgubie”. **1:26** I rozdali wszystkim losy, i padł los na Matiasza, i włączono go w grono jedenastu wysłanników.

L | Zstąpienie ducha świętego

2:1 Gdy zaś nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy⁹, wszyscy byli razem, w jednym miejscu. **2:2** I nagle nastał z nieba pogłos przypominający uderzenia gwałtownego wiatru, i wypełnił cały dom, w którym spoczywali. **2:3** I dane im było ujrzeć języki, jakby z ognia, które, rozdzielając się, spoczęły na każdym z nich. **2:4** I napełnieni zostali duchem świętym, i zaczęły mówić obcymi językami, tak jak duch im pozwalał.

2:5 Przebywali zaś w Jerozolimie Żydzi, mężowie pobożni z każdego narodu pod słońcem. **2:6** Kiedy zaś ten pogłos się pojawił, zeszło się ich mnóstwo. I wpadli w zakłopotanie, bo każdy jeden słyszał ich mówiących ich własną mową.

1:15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι)· **1:16** ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, **1:17** ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. **1:18** οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· **1:19** καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. **1:20** γέγραπται γάρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. **1:21** δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, **1:22** ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἣς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων.

1:23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν (ὃς ἐπεκλήθη Ἰουστὸς) καὶ Μαθθίαν. **1:24** καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὸ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα **1:25** λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. **1:26** καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2:1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. **2:2** καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι **2:3** καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, **2:4** καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

2:5 Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. **2:6** γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

⁵ aram. Hakel D'ma, „Pole Krwi”, por. Mt 27:3-10 (T.410)

⁶ hebr. Bar-szaba, „Syn szabat” = Poświęcony Panu, Święty Pana, por. Łk 2:23

⁷ łac. Sprawiedliwy, Prawy, por. Dz 3:14 „odrzuciliście Świętego i Sprawiedliwego”

⁸ hebr. Matit-jahu, „Dar Jahwe”, skrócona forma imienia Mateusz (Matat-jahu, Ματθαῖος)

⁹ gr. Πεντηκοστή, hebr. Chad ha-Szawuot, „Święto Tygodni”, obchodzone w 50. dniu po w święcie Pesach

2:7 Zaskoczeni zaś i zadziwieni mówili: „Czyż wszyscy ci, co tak mówią, nie są Galilejczykami? **2:8** I jak my wszyscy możemy słyszeć naszą mowę, w której żeśmy się zrodzili? **2:9** Partowie i Medowie, Elamici i mieszkańcy Mezopotamii, Judei i Kapadocji, Pontu i Azji, **2:10** Frygii i Pamfilii, Egiptu i tej części Libii, co leży nieopodal Kyreny, i przybysze z Rzymu, **2:11** Żydzi i prozelici, Kreteńczycy i Arabowie – słyszymy ich jak w naszych językach głoszą wielkie dzieła Boga”.

2:12 Wszyscy zaś zaskoczeni i zakłopotani jeden do drugiego mówili: „Cóż to może być?” **2:13** Inni zaś sztydli, mówiąc: „Spili się młodym winem!”

L | Mowa Piotra, I kerygmat

2:14 Piotr zaś, stanąwszy razem z jedenastoma, podniósł swój głos i przemówił do nich: „Mężowie Judejczy i wszyscy mieszkańcy Jeruzalem! Znane są wam te [słowa], słuchajcie więc uważnie mego oznajmienia. ¹⁰ **2:15** W przeciwieństwie do tego, co wam się wydaje, ci [tutaj] nie są pijani, jest bowiem dopiero godzina trzecia ¹¹, **2:16** ale [tutaj] dzieje się to, co zapowiedziano przez proroka Joela, **2:17** i będzie w dniach ostatnich, [jak] rzecze Bóg:

*<< Wyleję z ducha mego na każde ciało, i prorokować będą wasi synowie i córki wasze. Wasi młodzieńcy będą widzieć wizje, a starsi wasi będą śnić sny. **2:18** I nawet na niewolników moich i niewolnice moje wyleję z ducha mego w tych dniach, wyleję z ducha mego i prorokować będą. **2:19** I uczynię cuda na niebie w górze, i znaki na ziemi w dole: krew i ogień, i kłęby dymu. **2:20** Słońce obróci się w ciemność, a Księżyc w krew, zanim nadejdzie dzień Pana, wielki i porażający. **2:21** I każdy, kto przywoła imię Pana, zostanie zbawiony. >>* ¹²

2:22 Mężowie Izraelici, posłuchajcie tych słów: Jezusa Nazorejczyka, męża poświadczanego wam przez Boga mocami, cudami i znakami, które uczynił był przez niego Bóg pośród was, co zresztą sami wiecie, **2:23** tego to, dla wcześniejszego zamysłu i postanowienia Boga, wydanego ręką nieprawych, przybiwszy zgładziliście. **2:24** Jego to Bóg podniósł, uwalniając go z bólów śmierci, ponieważ nie było możliwe, by był on przez nią przetrzymywany. ¹³

2:25 Dawid bowiem rzekł o nim:

2:7 ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐχ ἰδοῦ ἅπαντες οὗτοι εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; **2:8** καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν; **2:9** Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαῖαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, **2:10** Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Ἰαγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, **2:11** Ἰουδαῖοι τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.

2:12 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει τοῦτο εἶναι; **2:13** ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεσταμένοι εἰσίν.

2:14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκά ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματα μου. **2:15** οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, **2:16** ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰοὴλ· **2:17** καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός,

ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματος μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίους ἐνυπνιαστήσονται· **2:18** καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματος μου, καὶ προφητεύσουσιν. **2:19** καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδια καπνοῦ. **2:20** ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα, πρὶν ἔλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. **2:21** καὶ ἔσται πᾶς ὅς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

2:22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν καθὼς αὐτοὶ οἶδατε, **2:23** τοῦτον τῆ ὀρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, **2:24** ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.

2:25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν·

¹⁰ = słowa, wypowiedzi, hebraizm typowy dla stylu L

¹¹ tj. 9 rano

¹² por. Jl 3:1-5

¹³ I kerygmat Dz, por. Łk 24:19-26

<< Widziałem Pana zawsze przede mną, on stoi po mej prawicy, bym się nie ulękł. **2:26** Dlatego serce me pełne radości a język pełen zachwytu. Moje ciało podobnie osiadł na nadziei, **2:27** bo nie pozostawisz mej duszy w grobie ¹⁴, ani nie pozwolisz, by twój uświęcony zobaczył rozkład. **2:28** Zapoznałeś mnie z drogami życia, napelnisz mnie radością z [widoku] oblicza Twego. >>

2:29 Mężowie bracia, mogę wam powiedzieć ze śmiałością w oczach o patriarsze ¹⁵ Dawidzie, że umarł, został pogrzebany a grobowiec jego jest u nas po dziś dzień. **2:30** Będąc zatem prorokiem, i wiedząc, że Bóg zaprzysiął mu ¹⁶ z owocu jego biodra ¹⁷ usadowić na swym tronie, **2:31** przewidując ¹⁸, powiedział o powstaniu Pomazańca, że ani w grobie nie pozostanie, ani ciało jego nie zobaczy rozkładu. **2:32** Tego to Jezusa podniósł [z martwych] Bóg, czego my wszyscy jesteśmy świadkami. **2:33** Będąc zatem wywyższonym po prawicy Boga, otrzymawszy u Ojca obietnicę ducha świętego, wylał to, co wy [teraz] widzicie i słyszycie. **2:34** Dawid bowiem nie wstąpił do nieba, [ale] sam zaś powiedział: << Rzekł Pan do Pana mego, siądź po prawicy mojej, **2:35** póki nie położę twoich nieprzyjaciół u podnóżka twoich stóp ¹⁹. >>

2:36 Tak więc niech dowiadyje się cały dom Izraela, że, z całą pewnością, Panem i Pomazańcem uczynił go Bóg, tego to Jezusa, któregoście wy zawiesili na słupie.

L | Nawrócenie trzech tysięcy

2:37 Słyszac zaś to, poczuli ból w sercu i rzekli do Piotra i pozostałych wysłanników: „Cóż mamy czynić, mężowie bracia?” **2:38** Piotr zaś im {rzekł}: „Skruszcie się i dajcie ochrzcić w imię Jezusa Pomazańca na odpuszczenie waszych grzechów, a otrzymacie dar świętego ducha, **2:39** wasza bowiem jest obietnica i dla dzieci waszych, i dla wszystkich, którzy są z dala, których przywoła do siebie Pan, Bóg nasz”.

2:40 I wieloma innymi licznymi słowami świadczył i zachęcał ich, mówiąc: „Dajcie się wybawić od tego przewrotnego pokolenia!” **2:41** Tak więc ci, którzy przyjęli jego słowo, zostali ochrzczeni i przyłączono w owym dniu około trzech tysięcy dusz. **2:42** Trwali zaś niezłomnie przy nauce wysłanników i wspólnocie łamania chleba, i przy modlitwach.

προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιον μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν ἵνα μὴ σαλευθῶ. **2:26** διὰ τοῦτο ἠυφράνθη ἡ καρδία μου καὶ ἠγαλλίασατο ἡ γλῶσσα μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, **2:27** ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιον σου ἰδεῖν διαφθοράν. **2:28** ἐγνώρισας μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

2:29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ ὅτι καὶ ἐτελεῦτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. **2:30** προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, **2:31** προειδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ἄδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. **2:32** τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· **2:33** τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς [καὶ] βλέπετε καὶ ἀκούετε. **2:34** οὗ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν [ὁ] κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, **2:35** ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

2:36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

2:37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν εἶπον τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; **2:38** Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, {φησίν,} καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν καὶ λήψετε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. **2:39** ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσοις ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

2:40 ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. **2:41** οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια. **2:42** Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

¹⁴ gr. Hadesie, otchłani śmierci, grobie

¹⁵ gr. praojcu, ojcu narodu

¹⁶ dosł. zaprzysiął mu przysięgą, hebraizm

¹⁷ z owocu lędźwi = jednego z jego potomków, jego potomstwo, idiom. hebrajski

¹⁸ dosł. widząc przed sobą, widząc przyszłość, podobnie Dz 2:25, 4:28

¹⁹ por. Ps 110:1

2:43 I stało się, że wszelką duszę ogarnęła bojaźń liczne [bowiem] cuda i znaki działy się przez wysłanników. **2:44** Wszyscy zaś wierzący trwali we wspólnocie, wszystko mając wspólne, **2:45** posiadłości i majątki sprzedawali [bowiem] i rozdzielali każdemu wedle jego potrzeb. **2:46** Każdego dnia trwali też wespół w świątyni, łąjąc się w domu chlebem, spożywając swe pokarmy w radości i prostocie serca, **2:47** wychwalając Boga i mając łaskę wśród całego ludu. Pan zaś każdego dnia przyłączał do wspólnoty tych, co chcieli dać się zbawić.

L | Uzdrawienie chromego

3:1 Piotr zaś i Jochanan wstępowali do świątyni na godzinę modlitwy, dziewiątą. **3:2** I pewien mąż, będący kulawym już w łonie matki, był [właśnie] niesiony, kładziono go bowiem każdego dnia przy bramie świątynnej, zwanej Piękną, by upraszał jałmużnę u wchodzących do świątyni. **3:3** Ten, zobaczywszy Piotra i Jochanana, wchodzących do świątyni, prosił ich o jałmużnę. **3:4** Wpatrując się zaś w niego Piotr, wraz z Jochananem, rzekł: „Spójrz na nas”. **3:5** Ten zaś spoglądał na nich oczekując, że coś od nich dostanie. **3:6** Rzekł tedy Piotr: „Nie mam srebra, złota też nie, ale to co mam, dam ci: W imię Jezusa Pomazańca Nazorejczyka: {wstań i} chodź!” **3:7** I pochwyciwszy go prawą ręką, podniósł go. I natychmiast jego stopy i kostki stały się wzmocnione. **3:8** I wyprostowując się stanął i zaczął chodzić. I wszedł razem z nimi do świątyni, chodząc i skacząc z radości, i wielbiąc Boga. **3:9** Cały zaś lud widział go jak chodzi i wielbi Boga. **3:10** I rozpoznając w nim tego, który żebrał, siedząc przy Pięknej Bramie świątyni, przepelnieni zostali zdumieniem i zadziwieniem²⁰, z powodu tego, co zaszło.

L | Druga mowa Piotra, II kerygmat

3:11 Ponieważ trzymał się zaś on blisko Piotra i Jochanana, cały lud przybiegł ku nim, w zdumieniu zbierając się w Kolumnadzie zwanej Salomona. **3:12** Widząc zaś to, Piotr odpowiedział im:

„Mężowie Izraelici, czemu się temu tak dziwicie? Czemu się nam przyglądacie, jakbyśmy to, że chodzi, uczynili własną mocą lub pobożnością? **3:13** Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba, Bóg ojców naszych obdarzył chwałą sługę swego, Jezusa, któregoście wy wydali i odrzuciliście przed obliczem Piłata, po tym jak ten nakazał go uwolnić. **3:14** Wy zaś odrzuciliście Świętego i Sprawiedliwego, a poprosiliście o łaskę dla człowieka, będącego mordercą²¹.

2:43 ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. **2:44** πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ **2:45** καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν **2:46** καθ’ ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντες τε κατ’ οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας **2:47** αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σφωζομένους καθ’ ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3:1 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. **3:2** καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ’ ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν **3:3** ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιεῖν εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. **3:4** ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. **3:5** ὁ δὲ ἐπεῖγεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ’ αὐτῶν λαβεῖν. **3:6** εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτο σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου {ἐγειρε καὶ} περιπάτει. **3:7** καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἑσπερώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, **3:8** καὶ ἐξαλλόμενος ἕστη καὶ περιεπάτει καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. **3:9** καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· **3:10** ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτὸν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθηήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

3:11 Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἑκθαμβοί. **3:12** ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν·

ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **3:13** ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· **3:14** ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν,

²⁰ hebraizm, por. np. Mk 5:42 „I zdumiewali się zaraz wielkim zadziwieniem” po podniesieniu córki Jaira

²¹ dosł. „męża mordercę”, hebraizm

3:15 Zabiliście rządcę ²² życia, którego to Bóg podniósł z martwych, czego my jesteśmy świadkami. **3:16** I dzięki wierze w imię Jego, ten, którego znacie i widzicie, wzmocnił się poprzez to imię. I wiara w Niego przywróciła go do pełni zdrowia, w waszej obecności. **3:17** A teraz, bracia, wiem, że postępujecie w niewiedzy, podobnie jak wasi przełożeni. **3:18** Bóg zaś to, co przepowiedział, ustami wszystkich proroków, że Pomazaniec będzie cierpieć, w ten sposób wypełnił.

3:19 Skruszcie się więc i nawróćcie, aby wymazane zostały wasze grzechy, **3:20** gdyż nadchodzi czas odnowy w obliczu Pana. On to wysłał wybranego wam Pomazańca Jezusa, **3:21** którego to niebo zaiste musiało zatrzymać, aż do czasu przywrócenia wszystkiego, co Bóg zapowiedział wieki temu ustami swoich świętych proroków. **3:22** Mojżesz tak rzekł: << Pan, Bóg wasz, podniesie wam proroka, spośród waszych braci, podobnego do mnie. Jego macie słuchać, we wszystkim co wam powie. **3:23** A każda dusza, która tego proroka nie posłucha, zostanie wytrzebiona z ludu. ²³ >> **3:24** I wszyscy prorocy, jacy byli od Samuela poprzez kolejnych, te dni zapowiadali i zwiastowali. **3:25** Wy jesteście synami tych proroków i przymierza, które Bóg zawarł z ojcami waszymi, mówiąc do Abrahama: << I w nasieniu twoim pobłogosławione będą wszystkie plemiona ziemi. ²⁴ >> **3:26** Bóg, podnosząc swego Sługę, wysłał go najpierw wam, aby was pobłogosławił, zawracając każdego od jego niegodziwości”.

L | Pojmanie Piotra i Jochanana

4:1 A kiedy oni przemawiali do tłumu, stanęli obok nich kapłani wraz z komendantem świątyni i saduceuszami, **4:2** rozdrażnieni tym, że nauczali lud i głosili w Jezusie powstanie z martwych. **4:3** I pochwycili ich w swoje ręce ²⁵ i wrzucili do więzienia do następnego dnia, był już bowiem wieczór. **4:4** Wielu zaś z tych, co słuchali, uwierzyło, a było ich około pięciu tysięcy mężów.

4:5 Zdarzyło się zaś następnego dnia, że zebrali się w Jeruzalem ich przełożeni, starsi oraz uczeni w Piśmie ²⁶, **4:6** wraz z arcykapłanem Annaszem, Kajafaszem, Jochananem, Aleksandrem i wszystkimi, którzy byli z rodu arcykapłańskiego. **4:7** Postawili ich zaś po środku i wypytywali: „W czyjej mocy albo w czym imieniu to uczyniliście?” **4:8** Wtedy Piotr, napelniony duchem świętym, rzekł do nich:

3:15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρες ἐσμεν. **3:16** καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἢ δι’ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. **3:17** Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. **3:18** ὁ δὲ θεός, ὃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως.

3:19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, **3:20** ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, **3:21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δεῦξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ’ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. **3:22** Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. **3:23** ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἣτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. **3:24** καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. **3:25** ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματι σου [ἐν]ευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. **3:26** ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4:1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, **4:2** διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, **4:3** καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. **4:4** πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

4:5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ **4:6** καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, **4:7** καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; **4:8** τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς·

²² lub: władcę, por. Dz 5:31

²³ por. PwP 18:15, 18-19

²⁴ = potomstwie, por. Rdz 22:18

²⁵ tj. aresztowali, dosł. położyli na nich swe ręce, por. Łk 20:19

²⁶ hebr. soferim, żydowski znawcy Tory wchodzący w skład Sanhedrynu

„Przełożeni ludu oraz starsi! **4:9** Jeśli to my dzisiaj jesteśmy przesłuchiwanie w sprawie dobrego uczynku względem człowieka pozbawionego sił, w jaki to sposób został wybawiony, **4:10** niech będzie wiadome wam wszystkim i całemu ludowi Izraela, że w imię Jezusa Pomazańca Nazorejczyka, któregoście wy zawiesili na słupie, a Bóg podniósł z martwych, dzięki niemu ten człowiek stanął przed wami zdrowy. **4:11** Tenże jest << kamieniem wzgardzonym przez was, budujących, który stał się głowicą węgla.²⁷ >> **4:12** I w nikim innym nie ma zbawienia, nie ma bowiem pod niebem innego imienia danego ludziom, przez które można nam się wybawić”.

4:13 Widząc zaś śmiałość Piotra i Jochanana, i zdawszy sobie sprawę z tego, że są to ludzie niepiśmienni i prości, dziwili się [tym bardziej]; poznali zaś, że razem z Jezusem byli. **4:14** Spoglądając zaś na człowieka, który między nimi stał o własnych siłach, nic nie potrafili na to powiedzieć. **4:15** Kazali więc im opuścić posiedzenie, a sami zaczęli kłócić się między sobą, **4:16** mówiąc: „Cóż mamy począć z tymi ludźmi? Nie możemy bowiem zaprzeczyć temu, że znak, który uczynili, stał się powszechnie znany wszystkim mieszkańcom Jeruzalem. **4:17** Lecz żeby się to nie rozeszło bardziej wśród ludu, zakażmy im przemawiać do kogokolwiek w tym imieniu”.

4:18 I wezwawszy ich zakazali im przemawiać lub nauczać w imię Jezusa. **4:19** Piotr zaś i Jochanan w odpowiedzi rzekli im: „Co jest bardziej sprawiedliwe przed Bogiem: was słuchać czy raczej Boga, sami osądzicie. **4:20** My bowiem nie możemy przestać mówić o tym co sami zobaczyliśmy i usłyszeliśmy”. **4:21** Ci zaś, jeszcze bardziej im grożąc, wypuścili ich, nie mogąc znaleźć sposobu by ich ukarać, z powodu ludu, wszyscy bowiem wychwalali Boga za to co się stało. **4:22** A człowiek, wobec którego zdarzył się znak uzdrowienia, miał lat więcej niż czterdzieści.

L | Modlitwa wiernych, III kerygmat

4:23 A kiedy zostali uwolnieni, przyszli do swoich i ogłosili, co arcykapłani i starsi im rzekli. **4:24** I kiedy to usłyszeli, podnieśli wspólnie swe głosy do Boga i rzekli:

„Władco, Ty, który uczyniłeś niebo i ziemię, i morze, i wszystko to, co w nich jest, **4:25** który przez ducha świętego, ustami ojca naszego, sługi Twego Dawida, rzekłeś: << Dłaczego burzą się poganie, a ludy spiskują na próżno? **4:26** Powstają królowie ziemi i przełożeni zbierają się wraz z nimi, przeciwko Panu i przeciw jego Pomazańcowi”. >>²⁸

Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, **4:9** εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, **4:10** γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. **4:11** οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ’ ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. **4:12** καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

4:13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, **4:14** τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστάτω τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. **4:15** κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους **4:16** λέγοντες· Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι’ αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· **4:17** ἀλλ’ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

4:18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **4:19** ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε, **4:20** οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἂ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. **4:21** οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι· **4:22** ἐτῶν γὰρ ἦν πλεονῶν τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ’ ὃν γέγονε τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

4:23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. **4:24** οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν·

Δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, **4:25** ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἶπών· Ἰνατί ἐφρύαζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; **4:26** παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.

²⁷ tj. kamieniem węgielnym, por. Łk 20:17, Ps 118:22

²⁸ por. Ps 2:1-2

4:27 Zaprawdę, zebrali się bowiem w tym mieście przeciwko Świętemu słudze Twemu, Jezusowi, którego namaściłeś, Herod wraz z Poncjuszem Piłatem, wspólnie z poganami i ludami Izraela, **4:28** żeby uczynić to, co ręka Twoja i zamysł przewidziały²⁹, aby się wydarzyło. **4:29** A teraz spójrz Panie na ich groźby i pozwól niewolnikom swym głosić słowo Twoje z całą śmiałością, **4:30** i niech ręka Twa wyciągnięta jest ku uzdrawianiu a znaki i cuda dzieją się przez imię Świętego sługi Twego, Jezusa”.

4:31 A kiedy się modlili, miejsce, w którym się zebrali zatrzęsło się, i zostali napełnienie wszystkim świętym duchem, i głosili słowo Boga ze śmiałością.

L | Wspólnota majątku

4:32 Serce zaś i duszę cała ta społeczność³⁰ wierzących miała jedno, i żaden z nich nie ośmielił się rzec, że coś, co posiada należy do niego, ale wszystko mieli wspólne. **4:33** I z mocą wielką apostołowie dawali świadectwo powstania Pana Jezusa, a łaska wielka spoczywała na nich wszystkich. **4:34** I między nimi nie było ubogiego, każdy bowiem, kto był właścicielem działki albo domu, sprzedawał [to co miał], i przynosił uzyskane pieniądze, **4:35** i kładł je u stóp wysłanników, dzielono zaś je każdemu, wedle tego co kto potrzebował.

4:36 Jozef zaś, przez wysłanników zwany Bar-nabą³¹, to jest w tłumaczeniu „syn pocieszenia”³², Lewita, rodem Cypryjczyk, **4:37** pole, które posiadał, sprzedał, a uzyskane pieniądze przyniósłszy położył u stóp wysłanników.

L | Hananiasz i Zafira

5:1 Pewien zaś mąż imieniem Hananiasz³³ z żoną swoją Zafirą³⁴, sprzedał część swojej majątności, **5:2** i za wiedzą swojej żony wydzielił sobie z pieniędzy, i przyniósł tylko część, kładąc ją u stóp wysłanników. **5:3** Rzekł zaś Piotr: „Hananiaszu, dlaczego szatan wypełnił serce twoje i okłamałeś ducha świętego, zatrzymując dla siebie część pieniędzy ze sprzedaży działki? **5:4** Gdy do ciebie należała, czyż to nie była twoja własność? A po sprzedaniu dalej [mogła być] w twojej władzy? Dlaczego więc w swym sercu obmyśliłeś ten czyn? Nie skłamałeś ludziom, ale Bogu”.

4:27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ’ ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, **4:28** ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή προὐρίσεν γενέσθαι. **4:29** καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιθε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, **4:30** ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴσιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ.

4:31 καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

4:32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχή μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶ ἐλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ’ ἦν αὐτοῖς πάντα κοινά. **4:33** καὶ δυνάμει μεγάλη ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. **4:34** οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων. **4:35** καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

4:36 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, **4:37** ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5:1 Ἄνθρωπος δὲ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτήμα **5:2** καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυῖς καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. **5:3** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαί ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; **5:4** οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἄνθρωποις ἀλλὰ τῷ θεῷ.

²⁹ = wyznaczyły

³⁰ dosł. „mnóstwo”

³¹ aram. Bar-nehma, „Syn pocieszenia” lub z hebr. Bar-nabi, „Syn proroka”

³² por. Łk 2:25, 6:24, Dz 9:31, 13:15

³³ hebr. Hanan-yah, „Jahwe jest łaskawy”, por. żeńską formę Hanna („Łaska”)

³⁴ hebr. Sappir, szafir, błękit

5:5 Słyszając zaś te słowa Hananiasz upadł i oddał ducha. I nastął strach wielki pomiędzy tymi, którzy słuchali. **5:6** Młodszy zaś wstali, zawinęli go i wyniosłszy złożyli w grobie.

5:7 Zdarzyło się zaś, że jakieś trzy godziny później, żona jego, nie wiedząc co się stało, weszła [do środka]. **5:8** Piotr zaś powiedział do niej: „Powiedz mi, taką kwotę uzyskaliście ze sprzedaży?” Ona zaś rzekła: „Tak, taką”. **5:9** Piotr zaś do niej: „Dlaczego mówiliście się, żeby wystawić na próbę ducha Pana? Oto kroki tych, którzy złożyli w grobie twojego męża u drzwi; i ciebie też wyniosą! **5:10** Upadła zaś natychmiast u stóp jego i oddała ducha. Przybywszy zaś młodzieńcy znaleźli ją martwą i wyniosłszy złożyli w grobie obok jej męża. **5:11** I nastął strach wielki w całym zgromadzeniu i pomiędzy tymi, którzy tego słuchali.

L | Dalsze cuda i uzdrowienia

5:12 Przez ręce wysłanników działy się zaś liczne znaki i cuda wśród ludu, i przebywali wszyscy wspólnie w Kolumnadzie Salomona. **5:13** Z innych zaś nikt nie miał śmiałości dołączyć do nich, ale lud wielce ich wychwalał. **5:14** Przybywało też coraz więcej wierzących w Pana, mnóstwo mężczyzn i kobiet, **5:15** tak że wynosili chorych na ulice i kładli ich na leżankach i matach, tak by, gdy Piotr przechodził, mógł spaść chociaż jego cień na niektórych z nich. **5:16** Zgromadziło się też i mnóstwo z miast otaczających Jeruzalem, przynosząc chorych i cierpiących od duchów nieczystych, i wszyscy oni byli uzdrawiani.

L | Przed Sanhedrynem, IV kerygmat

5:17 Arcykapłan zaś, i ci co byli z nim (to jest stronnictwo ³⁵ saduceuszy), napelnieni zazdrością, powstali **5:18** i pochwycili w swe ręce ³⁶ wysłanników, umieszczając ich w miejskim ³⁷ więzieniu. **5:19** Posłaniec ³⁸ zaś Pana nocą otworzył drzwi więzienia; i wyprowadzając ich rzekł: **5:20** „Pójdźcie i stańcie w świątyni i mówcie do ludu wszystkie słowa tego życia”. **5:21** Usłyszawszy zaś to, weszli o świcie do świątyni i nauczali.

Kiedy zaś przybył arcykapłan i ci z nim, wezwali Radę ³⁹ i całą starszyznę synów Izraela, i posłali do więzienia by ich przyprowadzić. **5:22** Kiedy zaś słudzy przybyli, nie znaleźli ich w strażnicy. Powróciwszy zaś ogłosili, **5:22** mówiąc, że:

5:5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. **5:6** ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

5:7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσήλθεν. **5:8** ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἢ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσούτου. **5:9** ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτὴν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θασάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. **5:10** ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. **5:11** καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

5:12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος· **5:13** τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, **5:14** μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθην ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· **5:15** ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθεῖν ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὲς αὐτῶν. **5:16** συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περὶ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

5:17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἢ οὕσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου **5:18** καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **5:19** ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἠνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· **5:20** Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. **5:21** ἀκούσαντες δὲ εἰσήλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀθῆναι αὐτούς. **5:22** οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρεταὶ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν **5:23** λέγοντες ὅτι

³⁵ lub: sekta

³⁶ tj. aresztowali, por. Dz 4:3

³⁷ dosł. publicznym

³⁸ = anioł Pana

³⁹ = Sanhedryn

„Więzienie zastaliśmy kompletnie zamknięte a strażnicy stali u drzwi. Po ich otwarciu nie znaleźliśmy w środku nikogo”. **5:24** Kiedy zaś komendant świątyni i arcykapłani usłyszeli te słowa, zakłopotali się ⁴⁰, co się mogło z nimi stać. **5:25** Przybyli zaś jacyś głosząc im, że: „Oto mężowie, których umieściliście w strażnicy stoją w świątyni i nauczają lud!” **5:26** Wtedy odchodząc komendant wraz ze sługami przyprowadził ich, ale bez użycia siły, bali się bowiem, że lud ich ukamieniuje.

5:27 A kiedy ich przyprowadzili, postawili ich przed Radą i arcykapłan zaczął ich wypytywać **5:28** mówiąc: „Rozkazem rozkazaliśmy wam ⁴¹ byście nie nauczali w tym imieniu, a oto wypełniliście Jeruzalem nauczaniem waszym i chcecie zrzucić na nas krew tego człowieka ⁴²”. **5:29** Odpowiadając zaś Piotr i wysłannicy rzekli: „Bogu trzeba być bardziej posłusznym, a nie ludziom! **5:30** Bóg ojców waszych podniósł Jezusa, któregoście wy powiesili na drzewie ⁴³. **5:31** Tego to Bóg wywyższył po swej prawicy jako Rządcę i Zbawcę ku skrusze Izraela i odpuszczeniu grzechów. **5:32** A my jesteśmy świadkami tych słów i duch święty, dany przez Boga, tym, którzy są mu posłuszni”.

5:33 Kiedy zaś to usłyszeli zapłonęli gniewem i chcieli ich zabić. **5:34** Powstał zaś jeden z [członków] Sanhedrynu, faryzeusz imieniem Gamaliel, nauczyciel Prawa wielce ceniony wśród ludu i wydał rozkaz by na chwilę wystawić tych mężów na zewnątrz. **5:35** Rzekł zaś do nich: „Mężowie Izraelici, zważajcie na siebie, co chcecie tym ludziom uczynić. **5:36** Przed tymi dniami powstał bowiem Teudas, który twierdził, że jest kimś, i zebrał przy sobie mężów w liczbie czterystu. Sam został zabity, a wszyscy, co za nim poszli, rozpierchli się i zostali z niczym. **5:37** Po nim powstał Judasz Galilejczyk w dniach spisu i porwał za sobą lud. On również został zniszczony i wszyscy, co za nim poszli zostali rozproszeni. **5:38** A teraz mówię wam: zostawcie tych ludzi [w spokoju] i wypuście ich wolno! Bo jeśli taki jest zamysł lub czyn ludzi, nie powiedzie się. **5:39** Jeśli jednak od Boga pochodzi, nie będziecie w stanie go zniszczyć, a sami wręcz zostanieie uznani za walczących z Bogiem”. Dali się zaś mu przekonać. **5:40** I wezwawszy wysłanników, wychłostali, rozkazali nie przemawiać w imieniu Jezusa, i wypuścili ich. **5:41** Ci zaś odeszli sprzed oblicza Rady, ciesząc się, że zostali uznanymi godnymi popaść w niełaskę z powodu tego imienia. **5:42** Każdego zaś dnia w świątyni i w domu nie zaprzestali nauczania i zwiastowania dobrej nowiny Pomazańca Jezusa.

Τὸ δεσμοτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. **5:24** ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. **5:25** παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. **5:26** τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρεταῖς ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν.

5:27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς **5:28** λέγων· Παραγγελία παρηγγεῖλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. **5:29** ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. **5:30** ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· **5:31** τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψώσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· **5:32** καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

5:33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. **5:34** ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, **5:35** εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. **5:36** πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ὃ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **5:37** μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπόλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **5:38** καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, **5:39** εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς· μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ, **5:40** καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. **5:41** οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· **5:42** πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ’ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ ἐυαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

⁴⁰ podobnie w Dz 2:12; niepewni tego co się mogło stać, zaskoczeni

⁴¹ hebraizm, pleonazm, sens: wydaliśmy wam polecenie...

⁴² = uczynić nas winnymi śmierci tego człowieka

⁴³ lub: drewnie

L | Wybór Siedmiu

6:1 Zaś w tych dniach, gdy rosła ilość uczniów, zaczęła grupa „hellenistów”⁴⁴ szemrać przeciwko „Hebrajczykom”, ponieważ pomijano ich wdowy przy codziennej posłudze. **6:2** Zebrało więc Dwunastu mnóstwo uczniów i rzekli [im]: „Nie jest rzeczą nadobną byśmy porzucili Słowo Boga i zaczęli posługiwać przy stołach. **6:3** Wybierzcie więc, bracia, spośród siebie siedmiu mężów doświadczonych, pełnych ducha i mądrości, którym to powierzymy tę potrzebę. **6:4** My zaś trwać będziemy przy modlitwie i służbie Słowu”.

6:5 I słowo [te] przypodobano się całemu tłumowi, i wybrali Stefana⁴⁵, męża pełnego wiary i ducha świętego, i Filipa, i Prochora, i Nikanora⁴⁶, i Tymona, i Parmenasa, i Nikolaosa⁴⁷, prozelitę z Antiochii. **6:6** Tych to postavili przed wysłannikami, a ci, modląc się, położyli na nich swoje ręce.

6:7 I Słowo Boga wzrastało, i znacznie zwiększyła się liczba uczniów w Jeruzalem, wielkie zaś mnóstwo kapłanów przystało ku wierze.

L | Pojmanie Stefana

6:8 Stefan zaś, pełen łaski i mocy, czynił wielkie cuda i znaki przed tłumem. **6:9** Powstali zaś niektórzy z synagogi zwanej „Wyzwoleńców”, Kyrenejczycy, Aleksandryjczycy, i ci z Cylicji i Azji, spierając się ze Stefanem, **6:10** lecz nie mogli oprzeć się mądrości i duchowi, w którym mówił. **6:11** Wtedy podstawili mężów, mówiących: „Słyszeliśmy go jak wypowiadał słowa bluźniercze przeciwko Mojżeszowi i Bogu”. **6:12** Podburzyli zaś lud oraz starszych i uczonych w piśmie, i podeszli do niego, i pojmwawszy, przywieźli przed Radę. **6:13** Wystawili zaś fałszywych świadków, mówiących: „Ten człowiek nie ma oporów przed mówieniem słów przeciwko miejscu świętemu i Prawu! **6:14** Słyszeliśmy bowiem jak mówił, że Jezus Nazorejczyk zniszczy to miejsce i zmieni zwyczaj dane nam przez Mojżesza”. **6:15** I wpatrując się w niego, wszyscy, którzy zasiadali w Radzie zobaczyli jego twarz niczym twarz posłańca⁴⁸.

6:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. **6:2** προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· **6:3** ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ πλήρει πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· **6:4** ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

6:5 καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, **6:6** οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

6:7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠϋξάνεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

6:8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. **6:9** ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κυλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, **6:10** καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. **6:11** τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· **6:12** συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, **6:13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου, **6:14** ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. **6:15** καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

⁴⁴ tj. Żydów mówiących po grecku

⁴⁵ gr. "Korona, wieniec laurowy

⁴⁶ gr. Zdobywca

⁴⁷ gr. Zdobywca tłumów

⁴⁸ tu: posłańca bożego, anioła